

Kruisstraat 26

Apotheek

Als er één gebouw opvalt in de Kruisstraat is het dit wel. Een pand met alles erop en eraan, een waar kijkspel.

De indrukwekkende trapgevel met een bijpassende luifel ziet er eeuwenoud uit, maar is dat niet. Het huis is een schepping van de Haarlemse architect C.C. van Beaumont (1891 – 1968) en is gebouwd in 1931/1932 in de stijl van de Oudhollandse Renaissance uit omstreeks 1600. De oorspronkelijke functie was een apotheek met bovenwoning.

Van Beaumont heeft het pand voorzien van een rijk geornamenteerde voorgevel. Je ziet dergelijke voorgevels vaak op schilderijen van rond 1600. Opvallend zijn onder meer de vensters met kruiskozijnen en luiken. De glas-in-lood invulling met medaillons maakt van zo'n raam een mooi geheel.

Het rijke in natuursteen en hout uitgevoerde beeldhouwwerk met onder meer voorstellingen die verwijzen naar het apothekersvak werden gemaakt door de Haarlemse beeldhouwer Marinus Vreugde (1880 – 1957). Tussen Van Beaumont en Vreugde was een veelvuldige samenwerking.

De in hout uitgevoerde figuren boven de houten luifel werden gesneden uit oude houten balken. Je ziet daarin historische figuren zoals Lieven de Key, Hans Memling, Hubert van Eyck, Jan van Eyck, Dieric Bouts en Frans Hals. Een stadsbouwmeester en zes schilders. Voor bekenden in Haarlem geldt nog dat in het eveneens in Oudhollandse stijl gebouwde Militaire Tehuis aan de Jansweg 34 door Marinus broer, Louis Vreugde vergelijkbaar werk is gemaakt.

Boven de deze houten figuren zijn in de overgang van de eerste naar de tweede bouwlaag verschillende gevelstenen verwerkt met weer daarboven een stenen cordonlijst met in opliggende en goud geschilderde letters de tekst:

“BEGHINNEN CAN ICK – VOLHERDEN WILL ICK – VOLBRINGHEN SAL ICK

Onder deze tekstband is in het midden een gevelsteen opgenomen met een voorstelling van een volgeladen kar die door paarden over een brug wordt getrokken. Links op de achtergrond is bovendien nog een zeilschip afgebeeld.

Aan weerskanten van deze steen zijn telkens twee kleinere gevelstenen opgenomen. Op iedere steen is in een zogenaamde cartouche een in goud beschilderd apothekersattribuut afgebeeld. Hiermee wordt de functie van het pand na de bouw duidelijk aangegeven: een apotheek (Nolfs Goedekope Apotheek)

In de zware houten luifel boven de het etalageraam is een tekst opgenomen die overgenomen is van het graf van Hubert van Eyck (zie houten beelden) met de volgende tekst:

“CONST DER WIJSHEYT MACHT RIJCKHEYT GROOT IS ONGHESPAERT ALS COMT DE DOOT”

De balklagen binnen het huis zijn vastgezet door smeedijzeren sierankers die op de gevel goed te zien zijn. De top van de trapgevel is bekroond met een natuurstenen leeuwenbeeld die twee wapenschilden vasthoudt.

In de gevel is tevens een steen opgenomen met de naam van de architect die al die moois heeft bedacht.

De apotheek heeft tot in 1955 in het pand gezeten. Daarna kwamen er verschillende soorten winkels.

Bron: Jaarboek Haerlem 1977 en 2009 en Noord Hollands Archief